

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Ehkäisevä päihdetyö ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteistä perustyötä

Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiiniuotteiden ja huumeiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia haittoja. Työtä ohjaa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015). Työhön sovelletaan lisäksi terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12§:ssä säädetyllä tavalla terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista. Kunnat veloitetaan koostamaan hyvinvointikertomus ja huomioimaan terveys- ja hyvinvointinäkökohdat kunnan kaikissa toiminnoissa.

Kunnan tulee nimetä ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava **kuntalain (410/2015) mukainen toimielin**. Toimielimen tai sen nimeämisen monialaisen työryhmän tehtävä on varmistaa, että:

- työtä toteutetaan eri hallinnonaloilla hyviksi tiedetyillä käytännöillä ja tutkituilla menetelmillä¹, asukkaiden päihteiden käyttöä ja päihdehaittoja seurataan ja alueen tilanteesta viestitään niin päättäjille kuin yhteisöille,
- kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, valvontaviranomaisten², elinkeinoelämän ja yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevän päihdetyön kanssa ja ammattilaisten osaamista vahvistetaan.

Ehkäisevän päihdetyön johtamisen tulee perustua oman kunnan ja alueen tietopohjaan ja valtakunnallisiin linjauksiin

Hyvinvointikertomus³ on kunnan ja alueen resurssiohjauksen keskeinen väline: siinä kuvattavien päihteiden käyttöön ja haittojen ehkäisyyn liittyvien tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteiden valinnassa kannattaa hyödyntää **päihdeavainindikaattoreita**⁴. Rinnalla on hyvä seurata päihteiden käytön puheeksi ottoa ja mini-interventiota sote -palveluissa ja kuulla alueen asiantuntijoita. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimet on kirjattava myös osaksi kunnan muita keskeisiä suunnitelmia.

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma⁵ tukee ja ohjaa kuntia ja alueita ehkäisevän päihdetyön kokonaisvaltaisessa suunnittelussa ja kehittämisessä.

¹ Esimerkiksi Pakka-toiminta, mini-interventio ja varhaisen puuttumisen mallit, erilaiset päihdekasvatusmenetelmät ja ohjelmat, savuttomuustoiminta

² alkoholilain (1102/2017) ja tupakkalain (549/2016) valvonta

³ Ehkäisevän päihdetyön seuranta on osa hyvinvoinnin ja terveyden tilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden seuranta (1326/2010, 11 ja 12§). Laaja hyvinvointikertomus tulee valmistella osana terveydenhuoltolain mukaista terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, suunnittelua ja raportointia.

⁴ Asukkaiden päihdehaittoja ennakoivat tekijät, päihteiden saatavuus ja käyttö sekä päihteiden vaikutus hyvinvointiin [www.sotkanet.fi – [alkoholi, tupakka ja riippuvuudet](#) – ja siellä kuntien ja alueiden päihdeavainindikaattorit]

⁵ Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma [[LINKKI](#)]

Ehkäisevän päihdetyön tilanne on monessa kunnassa heikko. Vuonna 2020 tilanne selvitetään uudelleen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja aluehallintovirastot selvittivät loppuvuodesta 2016 ehkäisevän päihdetyön toteutumista kunnissa. Toimintaa tukevat rakenteet olivat monessa kunnassa heikot ja lakisääteisten tehtävien hoitamisessa oli huomattavia puutteita⁶.

Ensi keväänä aluehallintovirasto ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos selvittävät osana Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toimeenpanoa, miten kunnat hoitavat ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain mukaiset tehtävänsä.

Erilaiset terveydelliset ja sosiaaliset päihdehaitat sekä taloudelliset ongelmat vaikuttavat negatiivisesti kunnan elinvoimaisuuteen. Laadukkaalla ehkäisevällä työllä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta.

Käytännön tukea työhön:

- [Yhteinen ote haittojen vähentämiseen](#)
- [Päätösten tueksi](#)

Lisätiedot

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa terveydenhuollon ylitarkastaja Anne Kejonen, puh. 0295 016 800 (vaihde) ja sähköposti etunimi.sukunimi@avi.fi.

Johtaja

Ulla Ahonen

Terveydenhuollon ylitarkastaja

Anne Kejonen

Jakelu

Itä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kunnat

⁶ Tutustu oman alueesi raporttiin: [\[LINKKI\]](#) ja kansalliseen raporttiin [\[LINKKI\]](#).

Tämä asiakirja ISAVI/7823/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/7823/2019 har godkänts elektroniskt

Kejonen Anne 15.10.2019 07:29

Ahonen Ulla 15.10.2019 07:57